

MATTI KÖRKKÖ – ELÄMÄN TALLENTAJA KEMIJOKIVARREN KYLISSÄ

Mervi Löfgren Autti

Totto-kalenterin 2023 valokuvat ovat savotoiden kasööri Matti Kōrkön (1910–1977) ottamia. Hän toimi myös nk. kyläkuvaajana. Laajasta noin 2200 kuvan kokoelmasta esittelemme liikkumista ja kulkuvälineitä: ”Aina liikkelä olla pittää!”

Matti Kōrkkö asui Rovaniemen maalaiskunnassa Muurolan Louejärvellä, ja hän kuvasi Kemijokivarren kylissä 1920–1950-luvuilla. Hänen ottamistaan valokuvista paistaa yhteisöllisyys; kuvat ovat merkittäviä niin paikallisesti kuin myös osana Lapin valokuvauksen historiaa.

Mitä liikkumiseen tulee, se tapahtui hiihtämällä, hevosella, porolla, pyörällä, veneellä, autolla, potkukelkalla – ja apostolinkyydillä eli kävellen. Vuonna 1930 Rovaniemeltä Kemiin suuntautuvan liikennelaskennan mukaan liikenne oli seuraavanlainen: ”hewosajoneuwoja 41, henkilöautoja 35, kewyita kuorma»autoja 1, raskaita kuorma-autoja 10, linjaautoja 15, polkupyöriä 328 ja jalankulkijoita 104.” Lapin Kansa 20.8.1930.

Vielä 1890-luvun lopussa polkupyörä oli nopein kyyti. Oulun ilmoituslehden 23.9.1894 mukaan kauppias Honkala Kemistä tuli Kittilään polkupyörällä. ”Edellisenä päivänä oli hra Honkala lähtenyt Rowaniemeltä, wiipyen tällä wälillä 12 tuntia. Tämä on nopein kyyti, mitä tähän asti on kuljettu Rowaniemen ja Kittilän wälillä. Matkaa on 159 kilometriä.” Polkupyörä oli usein myös Matti Kōrkön kuvauskohteena, mikä kertoo pyörän tarpeellisuudesta ja tärkeydestä.

Totto-kalenterin kuvituksena Matti Kōrkön valokuvia on käytetty aikaisemmin jo neljä kertaa: Suomenhevosen kunniaksi 2019, Kahavia ja muita iloja 2020, Kyläläisiä ja kotieläimiä 2021 ja Elämää savotoilla 2022. Useita Kōrkön kuvia on julkaistu myös *Nätti-Jussi – elämä ja tarinat* -kirjassa (2019). Laajemmin julkisuuteen Matti Kōrkön valokuvat ja persoona nousivat Heikki Huttu-Hiltusen dokumenttielokuvassa *Nätti ja Matti* (2021).

Siitä, että saamme katsottavaksemme näitä arjen kuvia meidän on kiittäminen Matti Kōrkön lapsia, jotka vuonna 2017 lahjoittivat isänsä kuvaamat pääosin lasinegatiivit Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry:lle. Rovaniemen Lions Club Alakemijoen ja Lapin yliopiston rahoituksella negatiivit puhdistettiin, arkistoitiin ja digitoitiin Nätti-Jussi -hankkeessa 2017–2018 Lapin maakuntamuseon tiloissa, jossa negatiiveja myös säilytetään. Digitointi ja kuvien tunnistaminen jatkuivat vielä seuraavan vuoden aikana.

Kuvia voi tarkastella Lapin maakuntamuseon arkistoaineiston kokoelmasivulla <https://cumulus.rovaniemi.fi/kuvakokoelma/> > Matti Kōrkkö. Kōrkön valokuvista kiinnostuneet voivat olla yhteydessä Lapin maakuntamuseoon.

Lähteet

Matti Kōrkön valokuvakokoelma <https://www.totto.fi/museo/kokoelmat/matti-korkon-valokuvakokoelma/>

Historiallinen sanomalehtikirjasto. <https://digi.kansalliskirjasto.fi/etusivu>